



Med 28 års erfarenhet är SAS Institute idag en världsledande leverantör av mjukvaror och konsulttjänster inom affärsanalys och beslutsstöd. SAS hjälper stora verksamheter med kostnadsbesparingar och resultatförbättringar genom att strukturera och analysera stora mängder information som finns samlade i våra kunders databaser. Av världens 100 största företag är 92 kunder till SAS Institute. Till våra uppdragsgivare i Sverige hör hälften av Sveriges 200 mest betydande företag och organisationer.

Snabba svar med patientens hjälp

Om vården ska hålla ständigt hög kvalitet måste läkare tänka nytt, användningen av ny teknik öka och patienterna hjälpa till med det administrativa arbetet.

Det är tanken bakom ett nytt arbetssätt som några läkare på Karolinska universitetssjukhuset i Solna har börjat praktisera.



”Det ska kunna gå att mäta och se vad läkarens behandling har åstadkommit. Med en gång. Inte efter ett år. Och om patienterna vill ha hög kvalitet på vården ska de själva kunna medverka till det”, säger överläkare Staffan Lindblad vid reumatologiska kliniken på Karolinska universitetssjukhuset.

Han har drivit utvecklingen av det internetbaserade RA-registret med stöd av SAS Institute. Det är ett kvalitetsregister för patienter med reumatoid artrit, kronisk ledgångsreumatism, där det går att mäta och genast se vad läkarens behandling har åstadkommit.

Kan förbättra även andra register

Principerna skulle kunna användas för att vidareutveckla även andra nationella kvalitetsregister. För ett grundläggande problem hos många register är att det kan dröja år innan läkaren får tillgång till nya data om sjukdomen och behandlingseffekterna och kan jämföra sina resultat med andras.

Via kvalitetsregistren kan också läkarnas chefer och beslutsfattare i landstingen följa doktorernas och klinikernas

patienter, göra jämförelser med andra kliniker i landet och se hur väl de överenskomna vårdprogrammen följs. Resultaten i det svenska registret för hjärtintensivvård, RIKS-hia, är nu också offentligt och tillgängligt för allmänheten.

”Läkare kan vara rädda för att hängas ut. Därför är det viktigt att de själva först kan se sammanställningar av sina egna data innan de analyseras av någon annan. Och det handlar om att mäta för att bli bättre, inte för att fördöma”, säger Staffan Lindblad.

Förra våren var RA-registrets internet-tjänst färdigutvecklad och han och fyra kolleger på kliniken började arbeta på det nya sättet och drog in sina patienter i det administrativa arbetet som stöttas av lösningar från SAS Institute.

Patienterna hjälper till

Före läkarbesöket slår sig patienterna ned i väntrummet framför den bärbara datorn med pekskärm, som har trådlös koppling till internet, för att mäta och samtidigt registrera data om sin nuvarande ledstatus rakt in i RA-registret. Patienterna markerar sin smärta på en

linje mellan "ingen smärta" och "värsta tänkbara smärta". De pekar på svarsalternativ som beskriver hans situation under den senaste veckan och svarar bland annat att han kan arbeta heltid. De patienter som inte klarar av registreringen får hjälp av registeradministratören.

En sammanställning med dagsaktuella data och nya provsvar, översikt över hela sjukdomsförloppet och tidigare medicinsk behandling skrivs ut på papper och används som beslutsunderlag inne hos doktorn. Problemen med månadslång eftersläpning av registreringen på grund av tidsbrist är undanröjda, liksom risken att svarsformulär hamnar på villovägar.

För läkaren, reumatolog Ulf Nyman, är de röda staplarna i diagrammet en tydlig signal. Sjukdomen har blivit aktiv igen.

Tillgång till alla data om patienten

Läkare och patient tar tillsammans beslut om den fortsatta medicineringen. Ulf Nyman skriver in det i registret och patienten får en komplett översikt med sig hem som ett kvitto på den överenskomna behandlingen samtidigt som all registrering i RA-registret är klar.

"Det är smidigt. Jag har omedelbar tillgång till alla data om patientens kliniska status och behandlingseffekterna. Jag får också mer grepp om svårbehandlade patienter nu när jag på ett enkelt sätt kan följa sjukdomsförloppet över en längre tid. Annars kan det vara knepigt att avgöra vilken behandlings-

kombination som verkligen har varit bäst och om patienten ska ha ett nytt läkemedel och i så fall vilket", säger Ulf Nyman.

Jan-Erik Synnerman är projektledare och kvalitetsregisteransvarig på Landstingsförbundet och han anser att man med RA-registret är inne och nosar på hur vården kommer att bedrivas i framtiden.

"Konceptet är vasst, eftersom det stöder behandlingsarbetet", säger han. "Återkopplingen från vissa cancerregister kan vara upp till två år. När sammanställningen med så gamla data kommer är det bara forskarna som blir glada. Men med RA-registrets avancerade koncept går det inte att släpa efter", fortsätter Jan-Erik Synnerman. Men att förankra utvecklingsarbetet av registret har tagit lång tid.

Medarbetarnas involveras

"Den tekniska lösningen är i den absoluta utvecklingsfronten, men den största ansträngningen har varit att utveckla tänkandet tillsammans med alla medarbetare", säger Staffan Lindblad.

En av hörnpelarna är att börja i liten skala. "Det sitter många ensamma doktorer och arbetar för sina patienters bästa. Alltid är det någon som har en bra idé att sprida. Sedan kopplar man ihop många bäckar små, så att det blir en stor å."

Innan en ny mottagning kan börja använda registret testas man om datorerna klarar att köra internettjänsten. Mottagningens databas kopieras och läggs in på RA-registrets internetserver

och patientdata blir tillgängligt för den vårdpersonal som får behörighet och lösenord. Efter ett par timmars stöd och utbildning över telefon kan läkaren börja arbeta på ett nytt process- och patientnära sätt och låta sina patienter hjälpa till med registreringsarbetet.

36 reumatologmottagningar registrerar i dag in data i RA-registret för att ny kunskap ska vinnas genom systematisk långvarig uppföljning av alla som drabbas av kronisk ledgångsreumatism. "Traditionellt har alla patienter behandlats lika, men patienterna reagerar olika på behandlingarna. Men det går inte att beordra fram en förändring av läkares arbetssätt. Den måste komma ur en ny medvetenhet hos läkarna om fördelarna", säger Staffan Lindblad.

KVALITETSREGISTER

- Det finns ett 50-tal nationella kvalitetsregister. Registren kan bland annat komplettera läkemedelsstudier med sina hårt selekterade patientgrupper och kunskap kan ofta byggas upp enklare och snabbare än vid traditionella forskningsprojekt. Ett exempel är ortopedernas kvalitetsregister för höftplastik, där det ur ett stort material snabbt har gått att visa vilka proteser och metoder som fungerar och vilka som inte gör det.
- Socialstyrelsen gjorde 2002 en enkät bland sjukvårdspolitiker, tjänstemän, läkare och annan vårdpersonal. En majoritet av de tillfrågade ansåg att registren producerar värdefull och relevant information.



SAS Institute AB

Stockholm:
Stora Frösunda
169 70 Solna
Tel. +46 (0)8-522 170 00
Fax. +46 (0)8-522 170 70

Göteborg:
Göteborgsgatan 24 nb
411 34 Göteborg
Tel. +46 (0)31-81 85 50
Fax. +46 (0)31-81 49 10

www.sas.com/sweden